

HET LEUVENS STUDENTENPROTEST VAN DE JAREN 1960

Collectie Louis Vos

Em. prof. dr. Louis Vos - KU Leuven

INLEIDING: DE ROEPING VAN DE STUDENT

studentenbeweging

collectief optreden, gericht op beïnvloeding van de maatschappij,
gedreven door eigen roeping als 'student', doorgegeven van generatie op generatie

verschil :

'student responsibility ↔ *'student-as-such'*

voor samenleving : politieke beweging   apolitieke vertegenwoordiging, verenigingen

In Leuven: traditie Vlaamse studentenbeweging

- sinds 19de e.: voorhoede Vlaamse katholieke beweging (Rodenbach, 1877)
- in jaren 1960: Vlaams-katholieke en sociale inzet in zelfde bedding

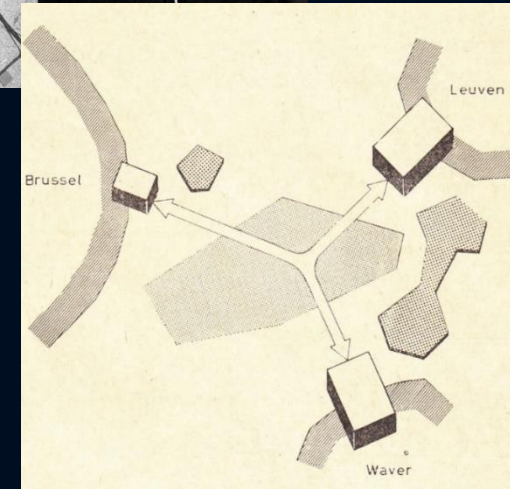
1. UNIVERSITAIRE EXPANSIE EN 'DE 'KWESTIE LEUVEN'

- 1962: Suenens aartsbisschop/ **A. Descamps** :rector/ verdubbeling faculteiten naar taalgroep (Vlaamse resp. Franstalige decanen)
- beginjaren zestig: **taalkwestie op voorgrond**
Marsen op Brussel (1961, 1962) en Antwerpen (1963), 1963: taalgrens vastgelegd
"streektaal= voertaal" : ééntalig regio's behalve Brussel (en faciliteitengemeenten)
- **Franstaligen in Leuven** eisten tweetalig statuut voor de stad
interne bestuurstaal Univ: Frans >< in Leuven: kreet 'Walen buiten'
- Universitaire expansie verwacht gronden aangekocht in Kortrijk, Woluwe, Waver

- ⇒⇒1965: **wet universitaire expansie** maakt gelden vrij voor uitbreiding: (KULAK= 1ste)

3 nov. 1965: UCL- beheerder M. Woitrin:
expansie (Woluwe-Waver) met behoud
Franstalige sectie In Leuven 'le très grand
Bruxelles de l'avenir'

- Vlaams protest

⇒ beslissing bisschoppen verwacht einde 1965-66

2. MEIREVOLTE 1966 'WE SHALL OVERCOME'

- bisschoppelijk mandement 13 mei 1966: verworpen door Vlaamse opinie
studentenrevolte, confrontatie rijkswacht, academiejaar gesloten
- > flamingantisme, anticlericalisme, anti-autoritarisme : emancipatie katholieken
'we shall overcome' ~ Civil Rights Movement)

- Oktober 1966 'Meredith mars' Oostende –Leuven

**Leuven
voetocht
nederlands**

4-9 oktober

4 oostende - brugge 5
brugge - gent 6 gent -
st-niklaas 7 st-niklaas -
antwerpen 8 antwerpen -
mechelen 9 mechelen -
leuven

ongerechtigd

VERBITTERING
ONDER DE STUDENTEN

- oktober 1966: Opening academiejaar

3e jaargang
Nr 1

rerum

fk-blad

Informatieblad van de Fakulteitskringen van de K. U. L.

editoriaal

SPIJTS het zwijgen van de de kranten, op aanraden van P. Desomer.

De Redakteurs van de Vlaamse pers waren niet genoeg overtuigd over het Waaron van de tocht.

'n nieuwe universiteit?

Een nieuw academisch jaar aan een nieuwe universiteit? Het valt niet te ontkennen dat zowel naar buiten als naar binnen, onze universiteit wel enkele veranderingen heeft ondergaan! Is zij nieuw? Dit is een ander probleem?

Kleine historie
Na het dictaat van 13 mei, is het alsof het Episcopaat, zich op minder officiële wijze, poogt terug te trekken. Tal van besluiten zijn getroffen die ons zeker dichterbij de autonomie hebben gebracht dan er ons hebben van verwijderd. De benoemingen van Prof. Leemans, als kommissaris generaal, en van Prof. De Somer als prorektor, zijn positieve elementen, wat ook de bedoeling geweest is waarom het Episcopaat daartoe heeft besloten. De nieuwe structuren van de universiteit, hebben de fakulteitsraden geinsti-

Vlaamse gemeenschap, kan rusten, vooraleer bovenvernoemde punten gerealistisch zijn.

Wat NU?
Geduldig is het feit dat niet alleen enkele duizenden studenten het tegen iedere andersdenkende macht moet opnemen, maar dat een ganse Vlaamse bevolking de strijdlijni heeft opgegraven. Het probleem Leuven is een nationaal probleem geworden. Het probleem van de overplanting van de Waalse afdeling is een politiek probleem! Iedere Vlaming heeft als zwaarlijk de plicht zijn verantwoordelijkheid op te nemen, en de student in het bijzonder!

Welke is nu de meest efficiënte en de meest verantwoorde houding van ons, als Vlaamse studenten? Zonder ons koninkrijk vóór of tegen een of andere vorm van manifestatie uit te spreken, dient, ieder leiding aan te geven.

- 1966-67: wekelijkse betogingen
- in KVHV : plannen voor SVB: W. de Bock, L. Martens
- lente 1967:

SVB autonoom

op zoek naar een teoretische basis voor een studentenvakbeweging

Ludo Martens

...winst maken. Het «wel-zijn» van de massa staat dus in functie van het «wel-zijn» van de kapitaalklasse. Deze produktieverhouding (de produktiemiddelen zijn 't bezit van 'n kleine klasse; de mensen kunnen bij hen «werk krijgen») vanuit de materiële basis van de opsplitsing der maatschappij in twee blokken. Een groep mensen stelt zich om opportunistische of psychologische redenen aan de kant van de heersende klasse; aan de andere kant staat 'n enorme versnipperde en dikwijls weinige bewuste massa die vercht niet in...

VERSNIPTERDE DIVERSE MASSA TOT ÉÉN BLOK TOT ÉÉN MACHT OMVORMT. De konfrontatie tussen deze twee blokken is noodzakelijk; enerzijds de traditioneel behoudende machtsklasse, anderzijds de democratische groep die 'n dynamische maatschappij wil vestigen.

VERDOEZELDOEZELLEN
De tegenstelling kapitalisme en sociaal-democratie is fundamenteel. (Het feit dat de democratie in ons kapitalistisch stelsel de vormen van een dulle klucht aanneemt, is wel bekend). Voor het kapitalisme

- 1967-68 : Accentverschuiving: overheveling, maar vanuit 'demokratiese' argumentatie

WIJ BETOGEN ALLEN EENSGEZIND VOOR
EEN DEMOKRATIES LAND
VIA EEN DEMOKRATIESE UNIVERSITAIRE
EXPANSIE
BOURGEOIS BUITEN !
LEUVEN DEMOKRATIES !
LEUVEN VLAAMS !

3. JANUARIREVOLTE 1968

- 14 januari '68: academische overheid UCL: expansie in Leuven: Vlaamse studentenrevolte

- 3 weken staking, volksvergaderingen, confrontatie met rijkswacht, pamfletten aan fabrieken
- radicalisering: tegen: 'fasjizatie v/h rezjieme', 'coalitie Kerk, Staat en Kapitaal', de 'boerzwa's'
- In Vlaamse land: ook stakingen in middelbaar onderwijs, overal steun voor 'Leuven Vlaams'
- Ontknoping: 3 feb 1968: Vlaamse ↔ Franstalige bisschoppen
- 7 feb 1968: val van de regering
- > verkiezingen, overheveling uitgevoerd

4. DE NIEUWE STUDENTENBEWEGING

- Leuvense studentenleiders van SVB in contact met Duitse studenten o.m. **overgenomen:**

- idee Kritische Universiteit
- anti-Vietnam als mobilisatiethema
- 'ontdekking' marxistische auteurs

nieuwe inzichten verspreid in Vlaanderen via publicaties: vooral via ⇒

- **lente 1968:** studentenrevoltes in Duitsland, Italië, Frankrijk en VS)
gevoelen: nieuwe maatschappij in de maak o.i.v wereldwijde studentenbeweging

- **Duitsland:**

Vietnam

'Notstandsgesetze'

Rudi Dutschke

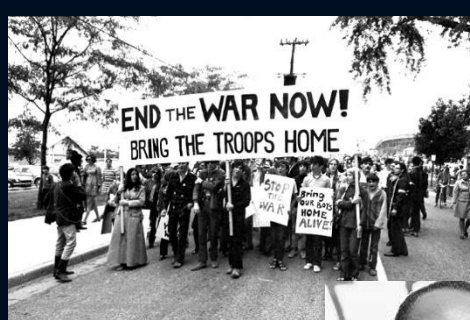

Verenigde Staten

- Vietnamoorlog: Tetoffensief, afschaffing uitstel dienstplicht
- civil rights (M.L. King vermoord)

bezetting Columbia Univ. New York

Italië

univ bezettingen
tegen elite univ,
'contestazione globale',
Valle Giulia > geweld

Frankrijk

contestatie tegen
universiteitspolitiek
'autogestion'
steun arbeiders

- **Karakteristieken** 'nieuwe studentenbeweging'
  - autonomie (geen voorhoede van bestaande beweging)
  - nieuwe actievormen (*participatory democracy*)
  - nieuwe inspiratie/thema's (postmaterialistisch)
- zowel in Leuven als elders (Frankrijk, Duitsland, Italië, VS ~ (Michael Kimmel)
  1. chiliastische **utopie** als stuwing ('er komen andere tijden...')
  2. **negatie** van 'het systeem' als centrale levensbeschouwing
  3. **politiek** was **alomvattend** (geen scheiding publieke en private sfeer)
  4. **bewogen engagement** in plaats van 'politics of reason'
  5. '**expressieve**' (getuigende) politieke actie i.p.v. 'instrumentele'
  6. solidair met de **gemeenschap** (niet burgerlijk individualistisch)
  7. **spanningsverhouding** tussen ontplooiing gemeenschap en/of individu

- **Evolutie**

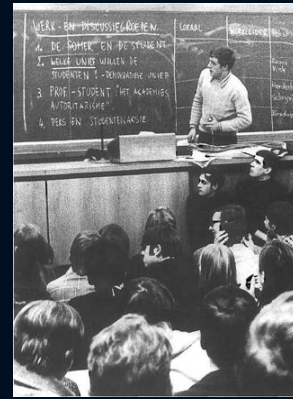
- in het begin: utopie als drijvende kracht (chiliastisch)
- later: ideologie en organisatie, bij radicale kern: 'Leninist turn'

- Eigen **karakter Leuvense** beweging:

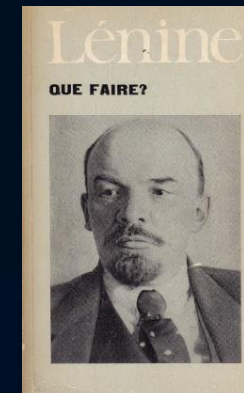
1. van bestaande 'klassieke' > 'nieuwe' beweging-
- 2 . rol katholiciteit: meer vatbaar voor nieuw-links (cfr. ook elders)
ethische reflex > engagement, '*religious structure of feeling*' (Robert Lumley)
3. Eenheid nieuw-linkse beweging langer bewaard (marxisme: 'ontdekking' van een nieuwe generatie zonder linkse wortels))

- Leuven: 1968-69
- VI. Leuvense studentenbeweging (als geheel) eiste medezeggenschap $\Leftrightarrow$ rector De Somer
 $\Rightarrow$ nov. 1968: staking informatierecht (dubbelzinnig) / uiteindelijk compromis

- Radicale factie SVB: 1968: (+- interne) 'Leninist turn':
  - $\Rightarrow$ 'kadervorming' (augustus): studie W.I.Lenin, *Que Faire* (1902)
  - $\Rightarrow$ steun staking Ford Genk (november): eerste contact arbeiders

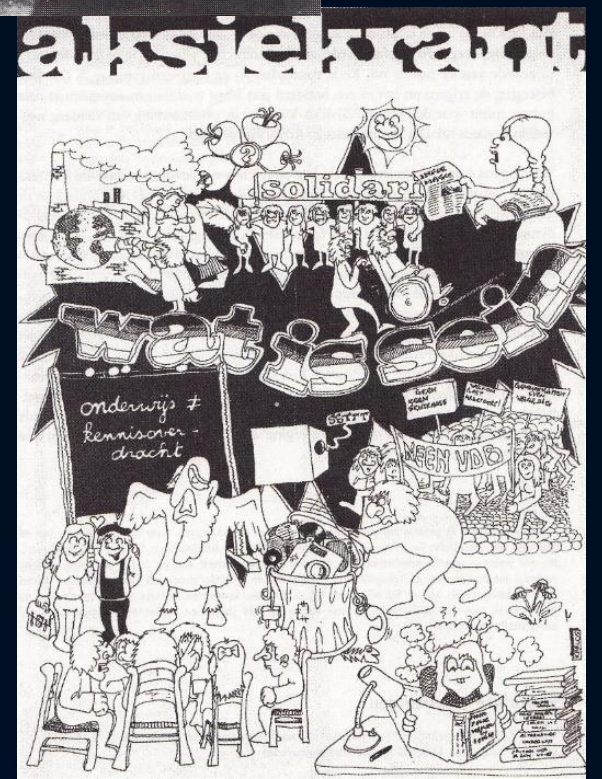
Leuven 1969-1974

* In 1969-70: ontgoocheling over studentenmedebeheer ⇒
3 nieuwe 'missies' voor **studentenbeweging als geheel**

⇒ **'missie 1'**: arbeidersstrijd steunen
jan. 1970: massale studentensteun
Limburgse mijnstaking

⇒ **'missie 2'**: steun aan Derde Wereld (DWB), vastenactie
Univ. Parochie, 'Dezelfde inzet, dezelfde strijd'

⇒ **'missie 3'**: verspreiding de 'geest van '68 in Vlaanderen
doel: (traditioneel katholieke) Vlaamse samenleving
naar links ombuigen (via jeugdbewegingen, middelbaar
onderwijs, parochies, sociaal-cultureel werk

6. NEERGANG

- **radicale factie van SVB**: voltooide de 'leninist turn'
 SVB werd MLB (Marxistisch Leninistische Beweging)
 univ : enkel logistieke basis
 revolutionaire opdracht: arbeidersstrijd

MLB-ers zetten studies stop + naar fabriek
 sommigen werden 'Dokters voor het volk'

1974: AMADA Alle Macht aan de Arbeiders (Maoïstisch)
 1978: Partij van de Arbeid (radicaal links communistisch)

- Meerderheid activisten : links, continueerden studentenbeweging
 geen lid MLB, wel in studie-en actiegroepen
 in Leuven stakingsacties maatschappelijke thema's,
 in Vlaanderen vel invloed op jeugdbeweging
- **keerpunt: vanaf oliecrisis 1973: jongere generaties: anders**

1974-1986

- werkterrein activistische studenten kromp tot eigen kleine wereld
wel nog lippendienst aan 'demokratisering van de universiteit'
- meerderheid studenten = gedepolitiseerd (niet meer 'links', niet meer Vlaamsgezind)
- laatste massaal studentenprotest: 1986 (tegen maatregelen Coens)

sinds eind jaren '80: is het fenomeen studentenbeweging verdwenen

- > wel: nog KVHV en NSV: kleine marginale traditionalistische groepjes: Vlaams
nationalistisch, geleidelijk extreem rechts

NB: dubbele zwenking in de studentenbeweging :

- omvorming klassieke studentenbeweging (voorhoede Vlaamse bew.)
  - > naar 'nieuwe studenten beweging': autonoom en nieuw links (anderhalf decennium lang)
- verdwijnen studentenbeweging als zodanig

Oorzaken verdwijnen studentenbeweging

- **structurele omslag**: in de sociale positie van de student
  - studenten geen uitzonderingen meer
  - geen 'normatieve verwachtingen meer vanuit de samenleving
  - de student heeft niet langer een 'totaal-rol' (zoals tot jaren 1970) (K. Allerbeck)
- **conjuncturele omslag**: economische crisis, ideologische zwenkingen
  - sinds economische crisis (vanaf 1973): 'survival of the fittest' jonge generaties: minder open voor 'post-materialistisch waardenpatroon'
  - secularisering, postmodernisme > minder engagement ~ maatschappij, neoliberalisme (*I, Me & Myself*)
- **verdamping van de 'levende traditie'**
  - overdracht van generatie op generatie van traditie van 'student responsibility' viel stil

vandaag: geen studentenbeweging meer:

alleen apolitieke ambtelijke studentenvertegenwoordiging in univ- bestuur, enkel gericht op de problemen van *de 'student-as-such'*

5. HISTORISCHE BETEKENIS LEUVEN '66-'68

1. de revoltes waren **dè generatievormende gebeurtenis** voor de student activisten: grote impact op haar politieke socialisatie > ook weerslag op de samenleving als geheel
2. weerslag op **politiek vlak** :
  - val Belgische regering in '68
  - overheveling Franstalige universiteit naar Wallonië en Brussel
  - begin van een onafhankelijke Vlaamse universiteit in Leuven,
  - einde van dreigende verfransing van Leuven en Vlaams-Brabant
  - uiteenvallen politieke partijen en publieke opinie naar taalgroep
  - ondermijning van de verzuiling
  - op termijn: begin van federaliseringsproces van de Belgisch staat
  - nieuw-links verwierp (Vlaams-)nationalisme ⇔ Vl.-nationalisme overgelaten aan rechts
  - ontstaan nieuwe communistische partij (Amada>PvdA/PTB)

3. weerslag op het **politiek & sociaal-cultureel klimaat** in Vlaanderen
sindsdien:

- minder autoritair, meer democratisch
- meer open (scholen, verenigingen, jeugdbewegingen,
- einde aan confessionalisme en klerikalisme op politiek vlak
- op ethisch vlak: verschuiving zwaartepunt van micro- naar macroniveau

HET LEUVENS STUDENTENPROTEST VAN DE JAREN 1960

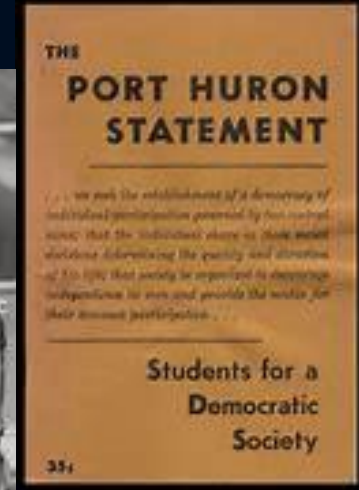
Collectie Louis Vos

Em. prof. dr. Louis Vos - KU Leuven

Verenigde Staten

1962 Students for democratic society
Port Huron Statement SDS:
'participatory democracy

1963 March on Washington
Civil Rights Movement:

'we shall overcome'
'I have a dream...'

I HAVE A DREAM

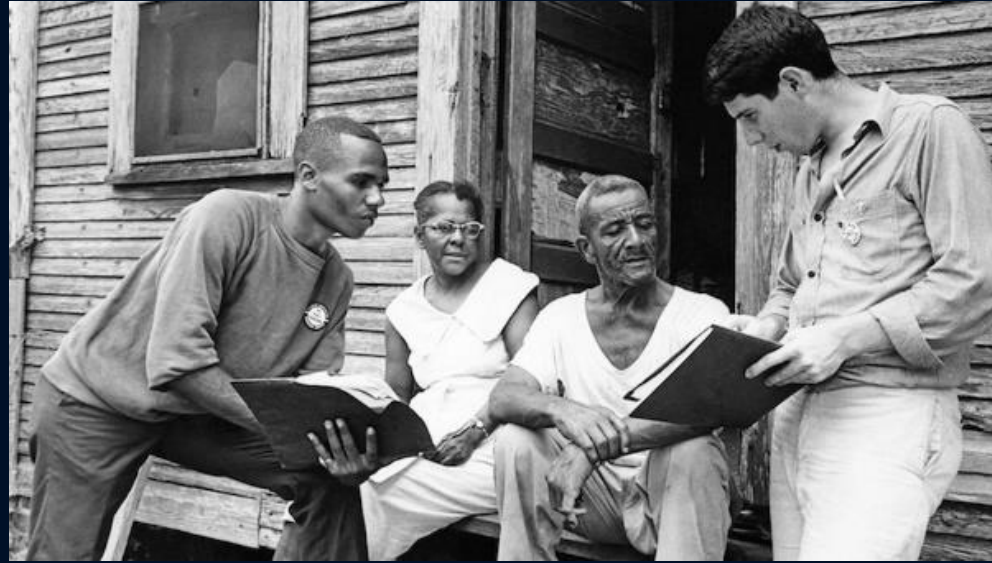

MARTIN LUTHER KING JR.

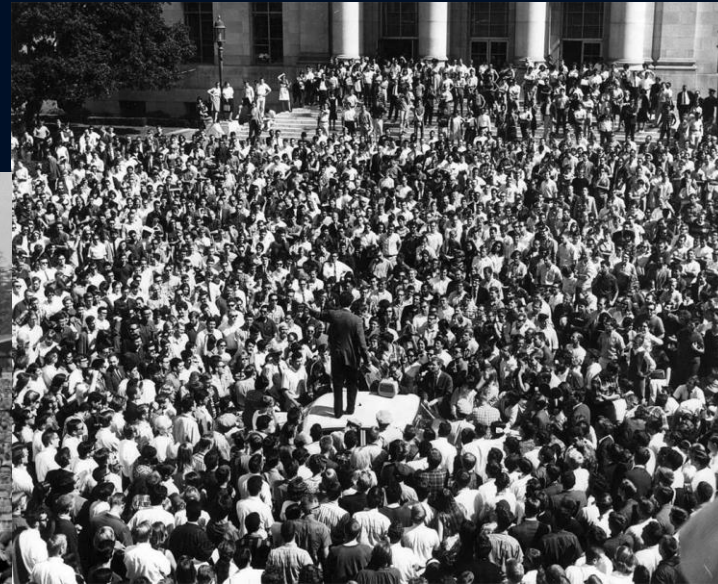

1964 Freedom Summer

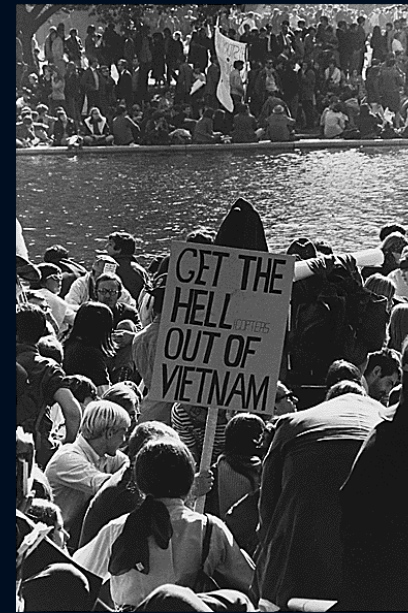
1964-65: Berkeley Free Speech Movement

1966-68 mobilisatie rond :

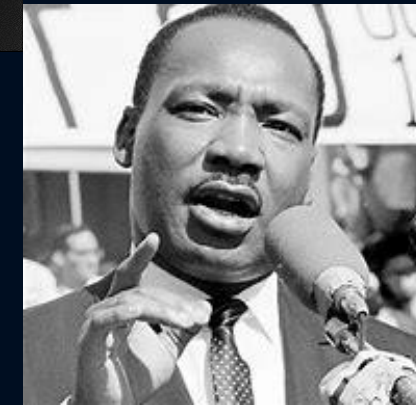
- Vietnamoorlog : afschaffing uitstel dienstplicht

- civil rights :

moord M.L. King (4 april '68)

moord op R. Kennedy (6 juni '68)

- Campus war: bezetting Columbia University New York

- Thema's: Vietnam-oorlog / Civil Rights Movement :
- Evolutie: SDS : keuze voor (tegen) geweld

- 'Bring the War Home'

- steun aan de Black Panter Movement

Weathermen Linked to Global Revolutionary Movements

- Paris Students in 1968
- Cultural Revolution in China
- Che Guevara
- Ho Chi Minh in Vietnam
- Black Panthers in the US

- juni 1969: splitsing SDS: - Weatherman (aanslagen)
- (Maoistische) Worker Student Alliance

Duitsland

SDS (Sozialistischer Deutscher Studentenbund):

1961 los van SPD

1964 steun aan Ostermarsch: 'Kampf den Atomtod'

1965: FU Berlin: protest: 'free speech / democratie aan univ)

1966: (dec.) eerste Grose Koalition: vrees uitholling democratie
studentenprotest: tegen kapitalisme, imperialisme, autoritarisme

S, P, D,

C, D, U, / C, S, U,

G₂ R₁ O₂ S₁ S₁ E₁

K₄ O₂ A₁ L₂ I₁ T₁ I₁ O₂ N₁ ?

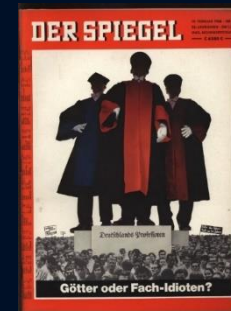

1967:

- 2 juni : anti-Sjah demonstratie **Benno Ohnesorg** doodgeschoten :
'bewijs' democratie uitgehold / politiestaat in dienst v/h kapitalisme

- zomer 1967: internationaal studentencongres Berlijn
VS-concept *Free Universities* > overgenomen als 'Kritische Univ' (ook in NL en Vl.)

- 17/18 februari 1968: Internationaal Vietnamconferentie Berlijn

contact Europese studentenleiders

- 2^e mobilisatie thema: tegen 'Notstandsgeetze': APO (AusserParlementarische Opposition)

brede publieke opinie door Springerpers tegen studenten

- 11 april 1968: Rudi Dutschke neergeschoten

- sept 1968: splitsing SDS: anti-autoritair > < Maoïsten e/ Trotskisten

Italië

- Maart 1967: univ Trente bezet
- 1967-78 Cattolica Milaan + 35 andere univ's bezet
- protest tegen verhoging collegegeld,
tegen elite univ.,
tegen academisch autoritarisme

• > 'contestazione globale'

• 1 maart 1968: Rome

Battaglia Valle Giulia

naar > 'anni di piombo'

strijdlied: *la Violenza*

1969: '*Leninist turn*' > ideologische/oporganisatorische versplintering

Frankrijk

Studentenprotest tegen technocratisch-economische herstructurering Univ

1968: Nanterre: Mouvement du 22 mars (Daniel Cohn-Bendit)

- 2 mei: Naar Sorbonne > bezet
- ingrijpen ordestrijdkrachten

Spontaneïstische uitbarsting, 'nuit des barricades', 'l' imagination au pouvoir'

- steun van arbeiders: algemene staking: > nieuwe 'Franse Revolutie'?

Ontknoping: einde mei: bevolking steunde De Gaulle (+ referendum)

vanaf zomer 1968: > 'Leninist turn'; snelle versnippering, 'groupuscules'